



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název vzdělávacího materiálu:	Sídelní systémy
Číslo vzdělávacího materiálu:	VY_32_INOVACE_Z.1.20
Autor vzdělávacího materiálu:	PaedDr. Alena Vondráčková
Období, ve kterém byl vzdělávací materiál vytvořen:	1. pololetí školního roku 2013/2014
Vzdělávací oblast:	Člověk a společnost
Vzdělávací obor:	Geografie
Vzdělávací předmět:	Zeměpis
Tematická oblast:	Obyvatelstvo a sídla
Ročník, pro který je vzdělávací materiál určen:	4. ročník vyššího gymnázia
Anotace:	Materiál slouží pro procvičení látky prezentace Sídelní systémy
Citace použitých zdrojů:	Mírvald, Stanislav a kol. Geografie – socioekonomická část. SPN – pedagogické nakladatelství a. s., 1998. ISBN 80-7235-008-0. s. 39 - 41 Bičík, Ivan a kol. Příroda a lidé Země. Nakladatelství České geografické společnosti s. r. o. Praha, 2004. s. 84 – 94 Hanus Martin a kol. Školní atlas dnešního světa. 1. vydání. TERRA, s.r.o. a TERRA –KLUB o. p. s., 2011. ISBN 978-80-902282-6-9
<p>Vzdělávací materiál vytvořen v rámci projektu Sportovní gymnázium - škola 21. století</p>	

Pracovní list

Sídelní systémy

- 1) Co jsou to sídelní systémy?
- 2) Jaké jsou vazby mezi městem a zázemím?
- 3) K jakým změnám v sídelních systémech dochází?
- 4) Uveď příklady z naší historie. viz. učebnice (Mirvald, Stanislav a kol. Geografie – socioekonomická část) str. 21- cvičení 3
- 5) Co je to teorie centrálních míst?
- 6) Jaké zákonitosti platí mezi středisky nižšího a vyššího řádu? viz. učebnice (Mirvald, Stanislav a kol. Geografie – socioekonomická část) str. 21- cvičení 2
- 8) Vysvětli příčiny současného vyklidňování ruského severu a Detroitu.
- 9) V následujících tabulkách najdi města s nejvýraznějším růstem popř. poklesem počtu obyvatel v letech 1961 – 2011.

Vývoj počtu obyvatel ve městech nad 100 000 obyvatel

	Počet obyvatel v letech					Přírůstek obyvatel			
						1961-1991		1991-2001	
	1961	1970	1980	1991	2001	v %	v %	abs.	v %
Hl.m. Praha	1132936	1140795	1182186	1214174	1169106	7,2	-3,7	36170	3,2
Brno	324173	344218	371463	388296	376172	19,8	-3,1	51999	16,0
Ostrava	254297	297171	322073	327371	316744	28,7	-3,2	62447	24,6
Plzeň	139111	152560	170701	173008	165259	24,4	-4,5	26148	18,8
Olomouc	80246	89386	99328	102786	102607	28,1	-0,8	22361	27,9

Pracovní list

Sídelní systémy

Vývoj počtu obyvatel ve městech s 50 000 – 99 000 obyvateli

	Počet obyvatel v letech					Přírůstek obyvatel			
	1961	1970	1980	1991	2001	1961-1991	1991-2001	1961-2001	
						v %	v %	abs.	v %
Liberec	78193	84046	95924	101162	99102	29,4	-2,0	20909	26,7
České Budějovice	64661	76699	88448	97243	97339	50,4	0,1	32678	50,5
Hradec Králové	66608	80463	96145	99917	97155	50,0	-2,8	30547	45,9
Ústí nad Labem	72148	79544	89272	98178	95436	36,1	-2,8	23288	32,3
Pardubice	64968	78947	92262	94407	90668	45,3	-4,0	25700	39,6
Havířov	51103	82068	85946	86297	85855	68,9	-0,5	34752	68,0
Zlín	63038	70252	79519	83126	80854	31,9	-2,7	17816	28,3
Kladno	55919	63076	71141	71753	71132	28,3	-0,9	15213	27,2
Most	56683	61158	61543	70670	68263	24,7	-3,4	11580	20,4
Karviná	49418	78546	78334	68405	65141	38,4	-4,8	15723	31,8
Frýdek - Místek	31364	42608	55191	63808	61400	103,4	-3,8	30036	95,8
Opava	48091	53269	58778	62815	61382	30,6	-2,3	13291	27,6
Karlovy Vary	50034	52310	56992	56054	53358	12,0	-4,8	3324	6,6
Děčín	46339	50301	53207	53899	52506	16,3	-2,6	6167	13,3
Teplice	49360	52941	53964	53004	51060	7,4	-3,7	1700	3,4
Chomutov	33070	39905	51769	53107	51007	60,6	-4,0	17937	54,2
Jihlava	36528	42538	49764	51831	50702	41,9	-2,2	14174	38,8

Pracovní list

Sídelní systémy

Řešení:

5) Popisuje optimálně hierarchické (řádovostní) uspořádání sídel. Území člení na pravidelné šestiúhelníky.

6) Např.:

S vyšším řádem ubývá počtu sídel

Čím má středisko vyšší řád, tím má větší zázemí

Mezi středisky vyššího řádu jsou větší vzdálenosti

8) a) Pád řízené ekonomiky bývalého Sovětského svazu a hlavně ztráta tehdejších privilegií jako vyšší mzdy, delší dovolená a nižší penzijní věk vyhání obyvatelstvo na jih do teplejších domů a za lepšími pracovními příležitostmi. Podobně je to i u obyvatel Sibíře.

b) Obrovská krize automobilového průmyslu

<http://byznys.ihned.cz/c1-60279130-nejvetsi-krach-mesta-v-americkych-dejinach-jak-se-detroit-dostal-na-uplne-dno>

19. 7. 2013 | poslední aktualizace: 19. 7. 2013 16:41

Detroit, který se proslavil jako kolébka amerických automobilek, před čtyřmi lety tvrdě doplatil i na krizi v automobilovém průmyslu. Silné Fordy, Chryslery i vozy General Motors se propadly na dno, propouštěly a zavíraly továrny. Ačkoli se situace na americkém automobilovém trhu v poslední době zlepšila, na záchranu to nestačilo. Recese dál zhoršovala situaci města a jeho vedení si nedokázalo poradit s narůstajícími dluhy. Naopak v posledních 13 letech klesl počet obyvatel Detroitu téměř o třetinu. Dnes má město už jen necelých 700 tisíc lidí. V roce 1950, kdy se rodila průmyslová hvězda USA Motown, jak se Detroitu říká, v něm žilo 1,8 milionu lidí.

Pracovní list

Sídelní systémy

Řešení:

9) Města nad 100 000 obyvatel

1961 – 91 nejrychleji rostla Ostrava

nejpomaleji Praha a Brno

1991 – 2011 nejrychlejší úbytek zaznamenala Plzeň (4,5%)

nejpomalejší úbytek zaznamenaly Olomouc (0,8%)

Města od 50 000 do 100 000 obyvatel

**1961 – 91 nejrychleji rostly Frýdek-Místek (103,4%), Havířov
(68,9%) a Chomutov (60,6%)**

nejpomaleji Praha a Brno

1991 – 2011 nejrychlejší úbytek zaznamenala Karviná a

**Karlovy Vary (4.8%) a Chomutov a Pardubice
(4%)**

nejpomalejší úbytek zaznamenaly České

Budějovice (0,1%) a Kladno (0,9%)